

UTRECHTSE KANSELBOEKEN LEGGEN STUK GESCHIEDENIS BLOOT

Statenbijbels stralen weer

De Protestantse Gemeente Utrecht startte enkele jaren geleden samen met de Stichting Kerkelijk Kunstbezit in Nederland (SKKN) met de inventarisatie van de kerkelijke 'schatten'. Inmiddels is deze inventarisatie voor het grootste deel afgerond. Veel voorwerpen liggen al jaren in de kluis, zoals de zeventiende-eeuwse avondmaalsserviezen. Die zijn te kostbaar om te gebruiken. Een aantal van deze voorwerpen is een jaar getoond in de Geertekerk, op een symposium van de SKKN. (Kerk in de Stad publiceerde dat op 8 januari 2010). Bij het uit de verpakking halen van de verschillende voorwerpen, doken ook diverse Bijbels op. Ze waren verpakt in kranten uit de periode van het eerste kabinet Drees. Belangrijke onderwerpen in deze kranten waren de wederopbouw en de bestedingsbeperking. Ruim een halve eeuw hadden de meeste voorwerpen niet het daglicht gezien.

Theo Kralt

voorzitter College van
Kerkrentmeesters PGU

In de loop van de twintigste eeuw zijn de meeste kanselbijbels en andere bijbels uit bijvoorbeeld koor- en ouderlingbanken verplaatst naar de kluis. Het werd te 'gevaarlijk' (diefstal) deze in de kerken te houden. Van deze dient een tiental exemplaren gerestaureerd te worden. Enkele jaren geleden ontving de PGU hiervoor een beperkt le- gaat, waarvan zo nu en dan iets kan worden gedaan. Hiervan zijn nu de vier belangrijkste statenbijbels van de PGU - en tevens die bijbels die er het slechtst aan toe waren - onder handen genomen. Het gaat om statenbijbels van Goetzee, Keur en Van Ravensteijn. Complete exemplaren met alle prenten en kaarten. Het is de bedoeling dat de vier gerestaureerde statenbijbels vanaf volgend jaar te zien zijn in een van de Utrechtse kerken.

Na overleg met de SKKN werd gekozen voor boekbinderij Kok te Maartensdijk om de statenbijbels te restaureren. De opdracht aan deze ervaren Bijbelrestaurateurs luidde: 'Restauratie en aanvulling waar nodig, maar met behoud van zoveel mogelijk authentieke elementen.' Volgens de handboekbinder, heer R. Kok waren deze Utrechtse bijbels er slecht aan toe. "In één oogopslag kun je zien dat dit kanselbijbels zijn geweest", zegt de heer Kok. "Stuk voor stuk zijn de bladzijden in het midden aan de randen afgesleten." Dergelijke beschadigingen wijzen volgens de Maar-

derdelen is zo getrouw mogelijk nagemaakt.

Preekrooster

Bladerend door één van de exemplaren wijst boekbinder Kok op enkele bijzonderheden. Zoals in een exemplaar waarvan ene Cornelis Koopman in 1720 de eigenaar was. Onder zijn naam volgt een complete familiestamboom. Het schutblad van de bijbel vermeldt echter de naam van de familie De Haan. Die schonk het boekwerk in 1920, bij de in gebruikname van de - inmiddels door de Oranjekapel vervangen - Oranjekerk. In een andere bijbel prijkt tussen de bladzijden nog een liturgie voor een dienst in de Janskerk uit 1978. Ook de andere bijbels verbergen enkele

"Eigendom van A. Kool", is de Calvinistisch-sobere noot die een vroegere bezitter op het schutblad schreef. In een ander schrijft 'Jongelings vereeniging Daniël' in 1931 echter een gekalligrafeerde opdracht, die afsluit met de woorden van 1 Petrus 1 vers 25: "Maar het Woord des Heeren blijft in der eeuwigheid; en dit is het Woord, dat onder u verkondigd is."

Vitrinekast

Het grote nadeel van het noodzakelijkerwijs opbergen in de kluis is dat niemand meer iets ziet. Vandaar het voornemen om de gerestaureerde statenbijbels op enigerlei wijze tentoon te stellen. Dit zou onder andere kunnen in een beveiligde vitri-

* Restaurateurfamilie Kok toont de prachtig opgeknapte Utrechtse Statenbijbels (foto's Reformatorisch Dagblad).

niet laten om ongemerkt aan de bladzijden te zitten." Een aantal weken geleden werden de gerestaureerde exemplaren door Kok weer overgedragen aan de Utrechtse Protestantse Gemeente. De vier in bruin leer gebonden boeken stonden te glimmen op de toonbank in de werkplaats. Delen van het koperbeslag ogen als nieuw, andere alsof ze vele eeuwen hebben doorstaan. Het beslag was niet meer compleet. Een aantal on-

schatten. Meest bijzonder is wel een preekrooster van alle vijf hervormde kerken in Utrecht, uit 1775. Ze staan op een blad in een zogeheten Goetzeebijbel, in de achttiende eeuw vervaardigd door een Gorinchemse drukkerij.

Eén bijbel moet het wat mededelingen betreft doen met een summere pennenstreek.

nekast. We zijn echter nog aan het nadenken over hoe we het kerkelijke kunstbezit het beste kunnen tonen. De gedeeltelijke herinrichtingsplannen van enkele kerken in het volgend jaar kunnen hiervoor hopelijk mogelijkheden bieden.

* Bijbelrestauratie is een vak apart...

Vertaling voor vele eeuwen...

Voor christenen is de Bijbel het belangrijkste boek dat er is omdat het de door God geopenbaarde waarheid of wel het woord van God bevat. In de zestiende eeuw vertaalde Maarten Luther de Bijbel uit de grondtalen in het Duits. In 1535 verscheen de eerste Luthervertaling waarvan ook enkele vertalingen in het Nederlands gemaakt en gedrukt zijn. Naar het voorbeeld van de zogenaamde King James vertaling in 1611 'the authorized version', gaf de synode van de gereformeerden in Dordrecht in 1618 opdracht tot het maken van een nieuwe Bijbelvertaling. In 1626 stemden de Staten-Generaal hiermee en met de financiering in. De Statenvertaling die grote invloed heeft gehad op de Nederlandse taalontwikkeling kwam gereed in 1637. Tussen 1637 en 1657 werden een paar honderdduizend exemplaren gedrukt. De Statenvertaling bleef in gebruik tot circa 1951. In dat jaar kwam de nieuwe Bijbelvertaling beschikbaar. Ook nu nog zijn er enkele kerkgenootschappen die de originele versie gebruiken. Onlangs kwam een gemoderiseerde versie gereed.

Statenvertaling lezen op internet

Het Nederlands Bijbelgenootschap heeft de Herziene Statenvertaling als achtste Nederlandse Bijbelvertaling toegevoegd aan de website Biblija.net. Dit is het Bijbelgenootschap overeengekomen met de Stichting Herziene Statenvertaling.

Op www.Biblija.net zijn de complete teksten te lezen van De Nieuwe Bijbelvertaling, Statenvertaling (Jongbloededitie), NBG-vertaling 1951, Willibrordvertaling 1995, Groot Nieuws Bijbel, Statenvertaling 1637 en de Statenvertaling editie 1977. Het is mogelijk om in meerdere Bijbelvertalingen te zoeken en ze eenvoudig met elkaar te vergelijken. Verder zijn onder meer Engelse, Franse, Duitse, Spaanse en Russische Bijbelvertalingen op de site van het Nederlands Bijbel Genootschap te vinden. Daarnaast hoopt het NBG de website binnenkort uit te breiden met Bijbelvertalingen in het Fries en Gronings.

De Nederlandse versie van Biblija.net is de best bezochte site van het Nederlands Bijbelgenootschap. Gemiddeld wordt de site zo'n 250.000 keer per maand bezocht.

(persbericht)